

Børge Petersson

Læredreng på Otterup Geværfabrik i de gyldne 50'ere

Interview ved Margit Egdal

Pludselig stod flammerne op ad ryggen på én. Men man havde jo selv været ude om det, man skulle ikke gå gennem geværfabrikken med en tot twist i baglommen. Ragede den lidt uden for lommen, kunne man roligt regne med, at der var ild i den, inden man var kommet ret langt.

Der var liv, hvor en hel flok læredrengene var samlet. Vi holdt sjov med hinanden – men vi holdt også sammen, og var der en opspænding, der drillede, stod der altid nogen parat til at hjælpe.

Vi var vel en halv snes læredrengene på geværfabrikken i 1950'erne. I alt var vi op mod 60 mennesker. Drejere, bøssemagere, skæftemagere osv. Det var gyldne år for fabrikken. Der var nok at lave. Salonriflerne til skydebanerne var det helt store. Og

det var kvalitet, vi lavede, en Otterup-riffel forgår jo aldrig!

Jeg kom i lære på geværfabrikken i 1955. Som noget af det første fik jeg udleveret 10 nummererede værktøjsmærker. Man afleverede et mærke mod at få udleveret et stykke værktøj. Mærket fik man tilbage, når man returnerede værktøjet. Men det kunne jo ske, et bor eller en gevindtap brækkede. Det var en hel katastrofe. Så måtte værkfører Niels Chr. Dideriksen udskrive en seddel, så vi kunne få et nyt bor.

Læredrengene startede med det nemme arbejde, såsom at save stål af i de rigtige længder til geværpiberne. Derefter spændte vi stålstængerne op i en skruestik, hvorpå vi med et centrerbør markerede midten. Andre tog så over med udboring til løb og riffelgang.

Teknisk Skole. Otterup Borger- og Håndværkerforenings stolthed. Opført 1924 til gavn for byens og ikke mindst omegnens lærlinge. Skolen blev centralt placeret i Jernbanegade, lige i bymidten og i behagelig gåafstand fra stationen. Her gik Børge Petersson på aftenskole de to første år af sin læretid. Som følge af den ny lærlingelov gik han de to sidste år på dagskole i Odense. Foto Margit Egdal, maj 2006.

At fjerne grater var også noget af det første, vi fik lov til. Vi fik udleveret en hel kasse små firkantede eller aflange stykker. Måske var der tusind stykker i en kasse. Det var bare med at komme i gang. Op i en skruestik med dem og file af. Lidt større emner ud på en slibesten.

Typisk læredrengearbejde.

Dideriksen hjalp os utrolig meget. Uffe Schultz Larsen, der stod for vores oplæring, var også helt igennem et behageligt menneske. Men så var der Mester selv – geværfabrikant Niels Larsen!

Læredrengen, der stod ved drejebænken nede i hjørnet af fabrikken, havde som sin vigtigste opgave at give signal, når Mester kom. Den nederste række vinduer var mattede, men man kunne alligevel

tydeligt se, når Mester kom ovre fra villaen. Kvant over 7 stillede Mester for at gå sin morgenrunde. Ve den arme stakkel, der ikke var på sin plads!

De gamle drejere havde deres faste drejebænke. Der kom vi ikke. Vi kom som regel heller ikke ovenpå, hvor gevæerne blev monteret. Men det skete jo alligevel, vi tog os en snak med bøsseværkerne i montagehallen. Kom Mester så forbi, blev vi i en vis fart ekspederet ned i maskinhallen.

Der var disciplin på arbejdspladsen, men vi fik lært noget! Vi stod ved fræserne og lavede stort set alt fræsearbejdet på fabrikken.

Kopidrejebænkene var også vores område. Ved automatdrejebænkene drejede vi små skruer, eller vi lavede

svalegang i salonpiberne, dvs. fræsede ind, hvor sigtemidlerne blev sat ind. Efterhånden steg vi i graderne og fik betroede opgaver, f.eks. med at lave fræseoperationerne til låsestolene til riflerne. Det var præcisionsarbejde, men som sidsteårs læredrenge kunne vi faktisk det hele – og læredrengene var et stærkt aktiv for fabrikken!

Når vi havde været i lære et års tid, fik vi lov til at gå med penge. Hos Lis Eriksen på kontoret fik vi højtideligt overdraget ugelønningerne, der var talt op i brune poser. Ovre på ammunitionsfabrikken sad damerne, Ester, Marie, Gørka og de andre. Når jeg havde afleveret lønningsposen, åbnede de den lige og tømte småpengene ud i hånden på mig. Det var pænt gjort, for lærlingelønnen var ikke stor. Vi startede med 27 kr. om ugen det første år. 29 kr. det næste år og 32 kr. det 3. år, endelig sluttede vi med 36 kr. om ugen det 4. og sidste år. – Derefter kom jeg ind til militæret og fik 14 kr. om ugen!

Arbejdsugen var på 48 timer. Vi arbejdede også om lørdagen, men lørdagsfri blev indført, mens jeg var på geværfabrikken. Jeg husker det så tydeligt, for jeg havde som sædvanlig taget de 12 km på knallerten fra Agernæs til Otterup. Jeg stod uden for den lukkede port, da Manse (Emanuel Krag Andersen) kom cyklende forbi. Nå, står du her, Børge? Hvorfor har du ikke åbnet? spurgte jeg. – Jamen, vi har da lørdagsfri...

En dag gik jeg forbi den udendørs skydebane, hvor Svend Jensen var

ved at indskyde nogle elefantrifler. Vil du prøve, Børge? sagde Svend så. Jeg satte mig på den trebenede stol og fattede geværet. Svend stod ved siden af. Bare skyd mod jordvolden, sagde Svend. Jeg trykkede på aftrækkeren – flammerne stod 40 cm ud af løbet, og jeg røg bagover og ned af stolen. Svend stod med geværet og grinede.

Engang lavede vi nogle safaririfler til en indisk fyrste. Osvald Hansen, der ellers lavede de smukkeste netfilinger på skæfterne, overgik sig selv og lavede et helt skovparti med en kronhjort. Det var så flot.

Vi gik på Teknisk Skole, de første to år om aftenen, de sidste to år om dagen. Dagskolen forlængede læretiden, men tiden fløj af sted. Pludselig en dag spurgte Dideriksen mig, om jeg havde været ude at tænde op i essen i smedjen? Ja, for jeg skulle lave svendestykke næste dag. Jeg lavede et bundstykke til en salonriffel model 33. Desuden smedede jeg et udboringsstål og en krydsmejsel.

Jeg blev udlært som maskinarbejder i 1959. Derefter var jeg 18 måneder inde ved militæret. Så kom jeg tilbage på geværfabrikken. Da jeg havde arbejdet dér som svend i 8 måneder, syntes jeg, det var tiden at prøve noget andet. Jeg fik arbejde på Haustrups fabrikker – hvor vi i øvrigt var en 5-6 mand, der var udlært på geværfabrikken. Da jeg var inde at hilse af med Uffe Schultz Larsen, sagde han: – Børge, hvis det ikke er noget for dig ude ved Haustrups fabrikker, så er du velkommen her tilbage igen!

Børge Petersson i april 1959. Børge havde fra hjemmet på Agernæs Fælledgård langt til sin læreplads. Om vinteren boede han derfor i Otterup på et loftsværelse, som han betalte 15 kr. for om måneden. Der var ikke varme på værelset, til gengæld var han så heldig at kunne få den varme mad hos sin fætter og hans kone, der også smurte madpakken til ham. Foto i privateje.

Lærlingene holder smøgpause.

Gevær-
fabrikken.

Denne artikel har været publiceret i
"Sletten – Årsskrift for nordfynsk lokal- og kulturhistorie" 2007.
Digitaliseret i oktober 2010 af Margit Egdal.

Margit Egdal er redaktør og medforfatter på bogen om Otterup Geværfabrik,
der udkom i juni 2007 med titlen: Schultz & Larsen. Otterup Geværfabrik – Dansk
Ammunitionsfabrik A/S. De danske rifler i verdensklasse.